

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 72/2011-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislav Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho prerokoval sťažnosť M. K., T., zastúpeného advokátom JUDr. R. C., T., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 131/1999, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. K. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 131/1999 porušené boli.

2. Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 131/1999 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. M. K. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť M. K. trovy konania v sume 303,28 € (slovom tristotri eur a dvadsaťosem centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. C., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. decembra 2010 doručená sťažnosť M. K., T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. C., T., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 131/1999. Sťažovateľ je v tomto konaní žalovaným.

V sťažnosti sťažovateľ uviedol, že na okresnom súde prebieha už viac ako 11 rokov konanie, ktorého predmetom je rozhodovanie o nároku žalobcu uplatneného voči sťažovateľovi ako žalovanému na základe žaloby o zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom podanej okresnému súdu 15. júna 1999. Sťažovateľ ďalej uviedol, že *«... za spomínanú dobu súd uskutočnil osem pojednávanií (v dňoch 10. 4. 2002, 29. 5. 2002, 3. 3. 2003, 16. 1. 2004, 2. 4. 2004, 18. 2. 2009, 18. 1. 2010 a 24. 3. 2010), vypracoval tri uznesenia, ktorými pribral do konania znalcov (posledné uznesenie je zo dňa 6. 8. 2010).*

Z hore uvedeného je zrejmé, že prvé pojednávanie vo veci nariadil súd takmer tri roky po podaní žaloby, že medzi druhým a tretím pojednávaním je obdobie nečinnosti súdu

takmer rok a medzi pojednávaním, ktoré sa konalo 2. 4. 2004 a následným pojednávaním konanom dňa 8. 2. 2009 je obdobie piatich rokov, po ktorú dobu súd v podstate iba vypracoval uznesenie o pribratí znalca do konania (11. 3. 2005) a uznesenie o pribratí iného znalca (14. 5. 2008). Výsledkom takejto „činnosti súdu“ je potom skutočnosť, že súd do dnešného dňa, t. j. po dobu takmer dvanástich rokov nedokázal vo veci vydať aspoň meritórne rozhodnutie.».

Sťažovateľ tvrdí, „... že uvedeným postupom súdu dochádza k porušovaniu...“ jeho «... ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2, podľa ktorého „každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom“», ďalej, „že postupom Okresného súdu Trnava bolo a je porušované“ jeho «...právo garantované v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, publikovaného pod č. 209/1992 Zb., podľa ktorého „každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.».

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 19C 131/1999 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trnava sa v konaní vedenom pod sp. zn. 19C 131/1999 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. M. K. sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5 000,- EUR (slovom päťtisíc EUR), ktorú sumu je povinný vyplatiť mu Okresný súd Trnava do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný nahradiť M. K. trovy jeho právneho zastúpenia vo výške najmenej 303,28 €, a to na účet právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. R. C., č. ú..., var. s. 3410, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 131/1999, prijal na ďalšie konanie uznesením č. k. IV. ÚS 72/2011-8 z 3. marca 2011.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd (15. marca 2011) a právneho zástupcu sťažovateľa (11. apríla 2011), aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Vzhľadom na súhlas obidvoch účastníkov a v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil ústavný súd od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

K prijatej sťažnosti sa vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. D. V., prípisom sp. zn. 1 SprV/179/2011 z 1. apríla 2011 doručeným ústavnému súdu 8. apríla 2011. Predsedníčka vo vyjadrení chronologicky popísala úkony, ktoré podľa zistenia ústavného súdu zodpovedajú obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu, a k veci ďalej uviedla:

„Z uvedeného vyplýva, že vec bola postupne pridelovaná piatim sudkyňiam, nakoľko vecprejednávajúce sudkyne ukončili svoje pôsobenie na tunajšom súde a jedna sudkyňa vzniesla námietku zaujatosti vo veci. Keďže ide o právne zložitú vec a vo veci boli vypracované už dva znalecké posudky a jeden dodatok k znaleckému posudku, je možné konštatovať, že prieťahy v konaní boli spôsobené i objektívnymi skutočnosťami.“

Právny zástupca sťažovateľa v stanovisku k vyjadreniu porušovateľa z 15. apríla 2011 zotrval na obsahu podanej sťažnosti a okrem iného uviedol:

„Na rozdiel od názoru predsedníčky súdu, ktorá prieťahy v predmetnej veci, v ktorej súd po dobu takmer 12 rokov nebol schopný rozhodnúť zdôvodňuje skutkovou a právnou zložitou veci sa domnievam, že nejde o spor tak skutkovo a právne zložitý, že by bolo možné týmito okolnosťami odôvodniť zdlhavosť súdneho konania. Na tomto mojom názore

nemení nič ani skutočnosť, že na vydanie rozhodnutia v predmetnej veci je potrebné vykonať znalecké dokazovanie.

Zastávam názor, že samotná skutočnosť, že súd I. stupňa nedokázal vo veci vydať hoci neprávoplatné rozhodnutie po dobu takmer 12 rokov svedčí o tom, že nekoná vo veci efektívne a bez zbytočných prieťahov.

Ako som už vyššie uvádzal, nazdávam sa, že zbytočné prieťahy v tomto súdnom konaní a nimi spôsobenú celkovú dĺžku súdneho konania nie je možné ospravedlniť údajnou skutkovou a právnou zložitou veci a už vôbec nie organizačnými problémami a personálnymi otázkami súvisiacimi s činnosťou Okresného súdu.

Neefektívnosť konania okresného súdu v predmetnej veci pritom dokazujú i jeho posledné úkony, keď súd I. stupňa napriek tomu, že vo veci podal dňa 12.11.2008 znalecký posudok Ing. L. V., pribral uznesením zo dňa 6.8.2010 do konania ďalšieho znalca a to nie ako znalca kontrolného, ale znalca, ktorý má v podstate zodpovedať podobné otázky, aké vo veci zodpovedal už predchádzajúci znalec. Keďže závery oboch znalcom sú diametrálne odlišné, bude vo veci nutné vykonať kontrolné znalecké dokazovania kontrolným znalcom, čím sa opäť zvýšia náklady sporu a oddiali konečné rozhodnutie.“

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súvisiaceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 19 C 131/1999 ústavný súd zistil takýto stav a priebeh namietaného konania:

Dňa 15. júna 1999 doručila obchodná spoločnosť D., spol. s r. o. (ďalej len „žalobca“), okresnému súdu žalobu proti sťažovateľovi (ako žalovanému) o zaplatenie časti ceny diela (bytu) v sume 60 925,70 Sk s príslušenstvom.

Dňa 11. októbra 1999 doručil sťažovateľ okresnému súdu vyjadrenie k žalobe žalobcu.

Dňa 21. októbra 1999 sťažovateľ doručil okresnému súdu vzájomný návrh na zaplatenie sumy 131 650 Sk.

Dňa 12. októbra 1999 predsedníčka okresného súdu opatrením sp. zn. Spr 351/99 pridelila vec na ďalšie konanie novej zákonnej sudkyňi JUDr. M. V.

Dňa 5. novembra 1999 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za vzájomný návrh.

Dňa 4. januára 2000 právny zástupca sťažovateľa doručil okresnému súdu žiadosť o nariadenie termínu pojednávania.

Dňa 20. januára 2000 okresný súd zaslal na vyjadrenie vzájomný návrh sťažovateľa právnej zástupkyňi žalobcu.

Dňa 12. apríla 2000 právny zástupca sťažovateľa doručil okresnému súdu žiadosť o skoré nariadenie termínu pojednávania.

Dňa 3. apríla 2000 právna zástupkyňa žalobcu doručila okresnému súdu vyjadrenie žalobcu ku vzájomnému návrhu.

Dňa 10. januára 2001 vo veci zákonná sudkyňa JUDr. M. V. oznámila dôvody, ktoré zakladajú jej vylúčenia z prerokúvania a rozhodovania veci.

Dňa 23. januára 2001 okresný súd predložil spis Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o vylúčení zákonnej sudkyne.

Dňa 30. marca 2001 krajský súd uznesením č. k. 19 C 131/99-53 rozhodol, že zákonná sudkyňa JUDr. M. V. je vylúčená z prerokúvania a rozhodovania veci (uznesenie bolo doručené okresnému súdu 11. mája 2001 a sťažovateľovi 27. júna 2001).

Dňa 5. októbra 2001 predsedníčka okresného súdu pridělila vec opatrením sp. zn. Spr 949/01 na ďalšie konanie novej zákonnej sudkyňi Mgr. M. B.

Dňa 13. marca 2002 okresný súd nariadil pojednávanie na 10. apríl 2002.

Dňa 10. apríla 2002 okresný súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom sa sťažovateľ zúčastnil; okresný súd odročil pojednávanie na 24. máj 2002 z dôvodu neprítomnosti právnej zástupkyne žalobcu, ktorý na jej prítomnosti trval.

Dňa 24. mája 2002 okresný súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom sa sťažovateľ zúčastnil; okresný súd nariadil dokazovanie a vypočul účastníkov konania a odročil pojednávanie na neurčito na účely dožiadania Okresného úradu v T. – Štátny fond rozvoja bývania (ďalej len „štátny fond“) o oznámenie, aké prílohy do žiadosti o poskytnutie podpory priložil žalovaný (štátny fond bol požiadaný 28. mája 2002). Právnej zástupkyňi žalobcu uložil okresný súd povinnosť v lehote 10 dní predložiť súdu návrh dodatku k zmluve o dielo.

Dňa 4. júna 2002 právna zástupkyňa žalobcu doručila okresnému súdu dodatok k zmluve o dielo.

Dňa 3. júla 2003 okresný súd nariadil pojednávanie na 3. október 2003.

Dňa 3. októbra 2003 okresný súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom sa sťažovateľ zúčastnil; okresný súd pokračoval v dokazovaní, vypočul sťažovateľa a žalobcu a odročil pojednávanie na neurčito pre účely predvolania svedkyne a predloženia dokladov preukazujúcich poukázanie sumy z ceny diela sťažovateľom žalobcovi.

Dňa 6. októbra 2003 právny zástupca sťažovateľa zaslal okresnému súdu ním požadované doklady.

Dňa 27. októbra 2003 právny zástupca sťažovateľa zaslal okresnému súdu vyjadrenie k žalobe.

Dňa 14. novembra 2003 okresný súd nariadil pojednávanie na 16. január 2004.

Dňa 16. januára 2004 okresný súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom sa sťažovateľ zúčastnil. Okresný súd pokračoval v dokazovaní, vypočul svedkyňu Ing. I. M. a odročil pojednávanie na neurčito bez uvedenia dôvodu. Na pojednávaní bolo okresnému súdu doručené stanovisko sťažovateľa k dosiaľ vykonaným výsledkom dokazovania.

Dňa 20. februára 2004 okresný súd nariadil pojednávanie na 2. apríl 2004.

Dňa 2. apríla 2004 okresný súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom sa sťažovateľ zúčastnil. Právny zástupca sťažovateľa predložil okresnému súdu vyjadrenie sťažovateľa k rozpočtu a záverečnému vyúčtovaniu. Okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu, že právna zástupkyňa žalobcu požiadala o poskytnutie lehoty na zaujatie stanoviska k vyjadreniu sťažovateľa (dňa 28. apríla 2004 právna zástupkyňa žalobcu zaslala vyjadrenie).

Dňa 29. júna 2004 okresný súd nariadil pojednávanie na 6. október 2004 (termín pojednávania bol 23. júla 2004 zrušený z dôvodu preloženia zákonnej sudkyne na iný súd).

Dňa 13. januára 2005 predsedníčka okresného súdu opatrením č. Spr 60/05 vo veci určila novú zákonnú sudkyňu JUDr. Z. K.

Dňa 28. februára 2005 okresný súd nariadil pojednávanie na 1. jún 2005.

Dňa 11. marca 2005 okresný súd uznesením č. k. 19 C 131/99-158 ustanovil súdnu znalkyňu z odboru stavebníctva, odvetvia oceňovanie nehnuteľností a uložil jej povinnosť vypracovať a predložiť znalecký posudok v 3 vyhotoveniach v lehote 60 dní; účastníkom

konania uložil okresný súd povinnosť zložiť preddavok na trovy spojené s podaním znaleckého posudku, a to každému po 2 500 Sk.

Dňa 17. marca 2005 štátny fond doručil okresnému súdu fotokópie ním požadovanej fotodokumentácie, ktoré okresný súd žiadal na základe výzvy z 28. februára 2005.

Dňa 4. apríla 2005 doručil sťažovateľ okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu č. k. /35/ 19 C 131/99-158 z 11. marca 2005 v časti, v ktorej mu bola uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy spojené s podaním znaleckého posudku (z uvedeného dôvodu bol tiež 20. apríla 2005 zrušený termín pojednávania nariadený na 1. jún 2005).

Dňa 10. mája 2005 okresný súd uznesením č. k. 19 C 131/99-174 odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu č. k. /35/ 19 C 131/99-158 v časti, v ktorej mu bola uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy spojené s podaním znaleckého posudku podľa § 209 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), odmietol.

Dňa 27. mája 2005 sťažovateľ doručil okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu č. k. 19 C 131/99-174 z 10. mája 2005, ktorým odmietol odvolanie sťažovateľa; okresný súd predložil vec 24. augusta 2005 Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 30. novembra 2005 krajský súd uznesením č. k. 21 Cob 233/05-85 sťažovateľom napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 19 C 131/99-174 z 10. mája 2005 zrušil (vec bola vrátená okresnému súdu 22. decembra 2005).

Dňa 29. marca 2006 bol krajskému súdu spolu s opravným prostriedkom sťažovateľa zo 4. apríla 2005 proti uzneseniu č. k. /35/ 19 C 131/99-158 z 11. marca 2005 proti uloženiu povinnosti zložiť preddavok na trovy spojené s podaním znaleckého posudku doručený spis okresného súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 10. augusta 2006 krajský súd uznesením č. k. 21 Cob/118/2006-192 sťažovateľom napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. /35/ 19 C 131/99-158 z 11. marca 2005 potvrdil (vec bola vrátená okresnému súdu 10. augusta 2006).

Dňa 13. októbra 2006 okresný súd zaslal spis sp. zn. 19 C 131/99 na základe uznesenia č. k. /35/ 19 C 131/99-158 z 11. marca 2005 znalkyni na vypracovanie znaleckého posudku.

Dňa 31. júla 2007, 25. septembra 2007 a 5. decembra 2007 okresný súd urgoval znalkyňu na zaslanie znaleckého posudku.

Dňa 2. a 16. januára 2008 po ďalšej zmene zákonnej sudkyne (ďalšou v poradí zákonnou sudkyňou sa stala JUDr. Z. Z.) okresný súd opätovne urgoval znalkyňu na zaslanie znaleckého posudku.

Dňa 6. marca 2008 ustanovená znalkyňa doručila okresnému súdu návrh na zrušenie uznesenia č. k. /35/ 19 C 131/99-158, a to z dôvodu, že podľa jej vyjadrenia „... *nie je zapísaná v odvetviach v ktorých je potrebné úkon vykonať*...“.

Dňa 14. mája 2008 okresný súd uznesením č. k. 19 C 131/99-214 ustanovil nového súdneho znalca z odboru stavebníctva, odvetvia odhadu hodnoty stavebných prác a uložil mu povinnosť vypracovať a predložiť znalecký posudok v 3 vyhotoveniach v lehote dvoch mesiacov.

Dňa 5. augusta 2008 okresný súd urgoval znalca na podanie znaleckého posudku.

Dňa 10. októbra 2008 okresný súd zaslal znalcovi výzvu, aby doručil okresnému súdu znalecký posudok pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty.

Dňa 12. novembra 2008 ustanovený znalec zaslal okresnému súdu znalecký posudok č. 115/2008 spolu so zapožičaným spisom; okresný súd zaslal znalecký posudok 13. novembra 2008 na vyjadrenie účastníkom konania.

Dňa 17. decembra 2008 okresný súd zaslal sťažovateľovi vyjadrenie žalobcu k znaleckému posudku, aby sa k nemu vyjadril.

Dňa 12. januára 2009 sťažovateľ zaslal okresnému súdu vyjadrenie k znaleckému posudku a k vyjadreniu žalobcu k znaleckému posudku.

Dňa 15. januára 2009 okresný súd nariadil pojednávanie na 18. jún 2009.

Dňa 18. februára 2009 okresný súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom sa sťažovateľ zúčastnil; okresný súd odročil pojednávanie na neurčito s tým, že uložil znalcovi povinnosť v lehote 1 mesiaca doplniť znalecký posudok v zmysle záverov tohto pojednávania.

Dňa 24. marca 2009, 26. apríla 2009 a 15. júna 2009 urgoval okresný súd znalca na podanie doplňujúceho znaleckého posudku.

Dňa 6. augusta 2009 okresný súd zaslal znalcovi výzvu, aby doručil pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty vyhotovený doplňujúci znalecký posudok v lehote 1 mesiaca.

Dňa 21. septembra 2009 znalec zaslal okresnému súdu doplňujúci znalecký posudok č. 80/2009 spolu so zapožičaným spisom; okresný súd zaslal doplňujúci znalecký posudok 24. septembra 2009 na vyjadrenie účastníkom konania.

Dňa 13. októbra 2009 sťažovateľ doručil okresnému súdu vyjadrenie k doplňujúcemu znaleckému posudku č. 80/2009.

Dňa 5. novembra 2009 okresný súd nariadil pojednávanie na 18. január 2010.

Dňa 18. januára 2010 okresný súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom sa sťažovateľ zúčastnil; okresný súd vypočul znalca a odročil pojednávanie na neurčito s tým, že účastníci sa pokúsia o uzavretie mimosúdnej dohody, ktorú navrhla právna zástupkyňa žalobcu.

Dňa 5. februára 2010 okresný súd zaslal sťažovateľovi výzvu, aby sa vyjadril k vyjadreniu žalobcu a tiež aby sa vyjadril, či súhlasí s pribratím kontrolného znalca do konania.

Dňa 17. februára 2010 sťažovateľ doručil okresnému súdu odpoveď na výzvu z 9. februára 2010, pričom sa vyjadril, že nesúhlasí s ustanovením kontrolného znalca.

Dňa 18. februára 2010 okresný súd nariadil pojednávanie na 22. marec 2010; termín tohto pojednávania bol na základe žiadosti právnej zástupkyne žalobcu okresným súdom zmenený na 24. marec 2010.

Dňa 24. marca 2010 okresný súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom sa sťažovateľ zúčastnil; okresný súd odročil pojednávanie na neurčito bez uvedenia dôvodu s tým, že právna zástupkyňa žalobcu do 9. apríla 2010 písomne oznámi súdu, či trvá na návrhu na uzavretie mimosúdnej dohody, alebo ho berie späť.

Dňa 19. apríla 2010 a 12. mája 2010 okresný súd urgoval právnu zástupkyňa žalobcu na podanie správy, či na podanom návrhu na uzavretie mimosúdnej dohody trvá, alebo ho berie späť.

Dňa 19. mája 2010 žalobca doručil okresnému súdu oznámenie, že k 6. máju 2010 došlo k odvolaniu plnej moci jeho právnej zástupkyne.

Dňa 7. júna 2010 okresný súd zaslal žalobcovi výzvu, aby sa vyjadril, či prichádza do úvahy uzatvorenie mimosúdnej dohody, resp. súdneho zmiereu.

Dňa 6. augusta 2010 okresný súd uznesením č. k. 19 C 131/99-356 ustanovil za súdneho znalca Ing. A. F., súdneho znalca z odboru stavebníctva, odvetvia odhadu hodnoty stavebných prác a uložil mu povinnosť vypracovať a predložiť znalecký posudok v 3 vyhotoveniach v lehote dvoch mesiacov.

Dňa 5. septembra 2010 okresný súd urgoval znalca na podanie znaleckého posudku.

Dňa 4. novembra 2010 znalec doručil okresnému súdu odpoveď na urgenciu s tým, že posudok nemohol vypracovať, keďže mu nebol zaslaný súdny spis (spis mu okresný súd doručil 9. novembra 2010).

Dňa 8. marca 2011 zaslal znalec okresnému súdu znalecký posudok č. 13/2011 spolu so zapožičaným spisom, okresný súd zaslal znalecký posudok 9. marca 2011 na vyjadrenie účastníkom konania.

Dňa 29. marca 2011 sťažovateľ doručil okresnému súdu vyjadrenie k znaleckému posudku.

Ústavný súd zistil, že po doručení vyjadrenia sťažovateľa a žalobcu k znaleckému posudku nebolo vo veci nariadené pojednávanie.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov. Zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prerokovanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02, IV. ÚS 41/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota účastníka konania neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu i sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná.

Sudca je podľa § 117 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe o zaplatenie časti ceny diela (v sume 60 925,70 Sk) a rozhodovanie o vzájomnom návrhu sťažovateľa na zaplatenie sumy 131 650 Sk. Po právnej stránke ide o štandardnú vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Zo skutočností uvedených sťažovateľom a okresným súdom ani z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil nijakú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci. Pokiaľ ide o faktickú zložitost' veci, je potrebné poukázať na to, že dokazovanie vyžadovalo okrem zabezpečenia viacerých listinných dôkazov aj vypracovanie znaleckých posudkov; v žiadnom prípade však nejde o takú zložitost' veci, ktorou by bolo možné odôvodniť doterajšiu dĺžku konania (takmer 12 rokov) bez prijatia rozhodnutia vo veci samej.

2. Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd uplatnil pri hodnotení doterajšieho priebehu napadnutého konania, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka konania.

Ústavný súd predovšetkým pripúšťa, že procesné úkony, ktoré v doterajšom priebehu napadnutého konania urobil sťažovateľ (vzájomný návrh sťažovateľa doručený okresnému súdu 21. októbra 1999, odvolanie proti uzneseniu z 11. marca 2005, ktorým mu bola súdom uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy spojené so znaleckým posudkom, doručené okresnému súdu 4. apríla 2005, odvolanie proti uzneseniu z 10. mája 2005, ktorým okresný súd odmietol jeho odvolanie proti uzneseniu z 11. marca 2005, doručené okresnému súdu 27. mája 2005, vyjadrenie k znaleckému posudku č. 115/2008 doručené okresnému súdu 12. januára 2009, vyjadrenie k doplňujúcemu znaleckému posudku č. 80/2009 doručené okresnému súdu 13. októbra 2009, nesúhlas s ustanovením kontrolného znalca doručený okresnému súdu 17. februára 2010, vyjadrenie k znaleckému posudku č. 13/2011 doručené okresnému súdu 29. marca 2011), objektívne vplývali na priebeh a dĺžku namietaného konania, keďže vo veci konajúci okresný súd sa s týmito návrhmi sťažovateľa musel zaoberať. Zároveň ale ústavný súd konštatuje, že išlo o procesné úkony, ktoré síce ovplyvnili doterajšiu dĺžku namietaného konania, ale na ktorých uplatnenie má sťažovateľ právo podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, a preto ich nemožno pripísať na jeho ťarchu. Sťažovateľ bol v konaní v zásade aktívny (na výzvy okresného súdu

reagoval s krátkym časovým odstupom), dožadoval sa pokračovania v konaní v obdobiach nečinnosti okresného súdu a podal sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi okresného súdu.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného súdu. Ústavný súd súčasne pri posudzovaní veci prihliadal aj na § 100 ods. 1 prvú vetu OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v období od podania žaloby (15. jún 1999) do 20. januára 2000 (keď zaslal na vyjadrenie žalobcovi vzájomný návrh sťažovateľa) postupoval plynulo a zabezpečil realizáciu procesných práv účastníkov konania v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že v konaní okresného súdu sa opakujú viaceré obdobia nečinnosti. Takým bolo obdobie od zaslania vzájomného návrhu sťažovateľa žalobcovi 20. januára 2000 do vznesenia námietky zaujatosti vo veci konajúcou zákonnou sudkyňou 10. januára 2001 (v trvaní 11 mesiacov), obdobie od 24. mája 2002 do 3. októbra 2003 (keď okresný súd uskutočnil ďalšie pojednávanie vo veci až po 16 mesiacoch) a obdobie od 2. apríla 2004, keď okresný súd uskutočnil pojednávanie, do 11. marca 2005, keď okresný súd ustanovil súdnu znalkyňu (v trvaní 11 mesiacov).

Konanie okresného súdu však vykazuje aj znaky neefektívnej činnosti. V období od ustanovenia súdnej znalkyne 11. marca 2005 do 14. mája 2008 (keď okresný súd vo veci ustanovil nového znalca) bola činnosť okresného súdu v namietanej veci nesústredená a neefektívna, a to najmä v súvislosti so znaleckým dokazovaním týkajúcim sa posúdenia oprávnenosti zvýšenia cien a účelnosti všetkých vynaložených nákladov na zhotovenie diela (nadstavby bytu); navyše okresný súd ustanovil znalca prvý raz až 11. marca 2005, t. j. po viac ako 5 a pol roku od začatia konania, pritom okresný súd doručil súdnej znalkyni, ktorú ustanovil a ktorej uložil povinnosť vypracovať znalecký posudok 11. marca 2005, svoj spis až 13. októbra 2006. V priebehu roka 2007 a 2008 okresný súd síce opakovane urgoval (31. júla 2007, 25. septembra 2007, 5. decembra 2007, 2. januára 2008 a 16. januára 2008) znalkyňu na podanie znaleckého posudku, napriek tomu po viac ako troch rokoch od jej ustanovenia ustanovil uznesením zo 14. mája 2008 vo veci nového znalca (potom, ako znalkyňa 6. marca 2008 okresnému súdu doručila návrh na zrušenie uznesenia, ktorým bola ustanovená, z dôvodu, že nie je zapísaná v odvetviach, v ktorých je potrebné úkony vykonať), čo svedčí o nesústredenom postupe okresného súdu pri ustanovení súdnej znalkyne so znakmi vykazovanej opakovanej nečinnosti.

Ani v období po ustanovení nového súdneho znalca okresným súdom uznesením zo 14. mája 2008 nepovažuje ústavný súd postup okresného súdu súvisiaci so znaleckým dokazovaním v namietanom konaní za sústredený a efektívny. Okresný súd síce na pojednávaní 18. februára 2009 uložil znalcovi povinnosť v lehote 1 mesiaca doplniť znalecký posudok, tento bol však okresnému súdu doručený až po viacerých urgenciách 21. septembra 2009. Ako neefektívnu a nesústredenú považoval ústavný súd aj nasledovnú činnosť okresného súdu, ktorý 6. augusta 2010 ustanovil v konaní už v poradí tretieho znalca na odhad stavebných prác, ktorého opakovane urgoval na jeho predloženie (9. septembra 2010 a 4. novembra 2010), pričom spis okresného súdu zaslal znalcovi až 9. novembra 2010, t. j. po predchádzajúcich urgenciách.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd vo veci vedenej pod sp. zn. 19 C 131/1999 doteraz uskutočnil osem pojednávaní (10. apríla 2002, 24. mája 2002, 3. októbra 2003,

16. januára 2004, 2. apríla 2004, 18. februára 2009, 18. januára 2010 a napokon 24. marca 2010) a dosiaľ, po takmer 12 rokoch od začatia konania, nerozhodol vo veci samej.

Postup okresného súdu v označenom konaní okrem opakovaných období nečinnosti podľa názoru ústavného súdu má znaky neefektívnej činnosti, pretože dlhodobo nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa a jeho nesústredený postup spôsobil doterajšiu dĺžku namietaného konania; spôsobil teda to, že konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené, čím stav právnej neistoty sťažovateľa stále trvá.

Ústavný súd vzal do úvahy aj skutočnosť, že aj samotný okresný súd priznal prietahy v namietanom konaní.

Ústavný súd ďalej uvádza, že v súvislosti s hodnotením postupu okresného súdu nemohol akceptovať argumenty uvedené vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu z 1. apríla 2011 o tom, že *„že vec bola postupne pridelovaná piatim sudkyňiam, nakoľko vecprejednávajúce sudkyne ukončili svoje pôsobenie na tunajšom súde a jedna sudkyňa vzniesla námietku zaujatosti vo veci“*. Ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (napr. IV. ÚS 43/06, IV. ÚS 73/07).

Ústavný súd po posúdení všetkých skutočností vzhľadom na uvedené rozhodol, že okresný súd svojou opakovanou nečinnosťou a neefektívnou a nesústredenou činnosťou v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 131/1999 s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania (takmer 12 rokov) spôsobil zbytočné prietahy v konaní, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2

ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo ešte namietané konanie právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 131/1999 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojim rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 5 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti, keď uviedol, že „... *Dôsledkom už spomínanej nečinnosti a neefektívnej činnosti súdu je takmer 12 rokov trvajúci stav mojej právnej neistoty, ktorá je pre mňa čoraz viac stresujúcou. Dĺžka súdneho sporu má totiž za následok, že jeho riziká pre každého z účastníkov sporu neúmerne narástli a to s ohľadom*

na výšku zmluvných úrokov z omeškania, ktoré ako príslušenstvo istiny túto už mnohonásobne prevyšujú. S ohľadom na horeuvedené skutočnosti nemožno považovať za postačujúce, aby ústavný súd vo veci iba skonštatoval porušovanie mojich základných ústavných práv a súdu iba prikázal vo veci konať bez zbytočných prieťahov. Preto sa domáham priznania finančného zadosťučinenia a to vo výške 5000,-EUR.“

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý si vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného sp. zn. 19 C 131/1999 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci sťažovateľa nebolo v čase rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval za odôvodnené priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde v sume 4 000 €.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. R. C. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a c)

vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 240,46 € (za dva úkony právnej služby) a 2 x 7,21 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) + 19 % DPH v sume 48,42 €. Sťažovateľ požadoval úhradu trov konania v sume 303,28 €. Ústavný súd priznal úhradu trov konania v požadovanej sume, pretože neprekračuje sumu ustanovenú príslušným právnym predpisom. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2011